

Tórfinn Smith (i miðjun) varð nývaldur í starvsnevndina. Hinir limirnir eru Jørgen Thomsen, Atli Dam, Vilhelm Johannesen og Hans Jørgensen, sum varð afturvaldur til skrivara

eini harðligari burturkuting av sosialtrygdarskipaninum og eisini harðrendari spekulatióin í arbeiðsloysi. Tey kollsigdu ell, og búskapur teirra fór í sor við sterri inflatióin og skuldbinding enn onnur lond í somu støðu fingi.

Sparing — ikki nóg mikið

Vit segdu tí áðrenn valið, at sparing og strong stýring einsamøll rukku ikki; neyðugt varð eisini at reka ein ágangandi framtaksmerkjan og »ekspansivan« politik, ið byggir á álit til hugsjónir hansara, sum vil skapa nýtt, goymir nakað av framtíðarvón og dirvi til vága-mikla nýroynd.

Hesir báðir tættir, ein avmarkandi sparin politikur í nýtslu og óproduktivum lögum saman við dirvi til stórtækni, tá nýggjar framleiðslur eru í eygssjón, eru teir einastu, sum kunnu bjarga Føroyum undan búskaparligari kollsigling.

Herav stendst tað nógva kjakið um tørvandi samsvar ímillum okkara tos um at stýra aftur á beint, og samtyktir okkara um enn størri lántøkur til óroyndar eila nýggjar møguleikar, sum — siggja vit beint — koma at framleiða okkum úr trupulleikum.

Her er serliga talan um lögurnar í aling og lögurnar í eina stórfringna skipabyggingarætlan, og síðan lögur í framhaldandi idnaðarútygging til nýggjar framleiðslur. Men hertil má koma eitt nógvr sterki krav til dugnaskap hjá teimum, sum skulu selja ta oktu framleiðslu fyrri ikki at tala um ta nýggju framleiðslu.

Alivinnan

Fyri at tryggja alivinnuni bestu umstøður, hollar útbúgvingarmøguleikar, bestu vernd ímóti sjúkum og óhappum, og frægastu metingarmøguleikarnar viðvíkjandi lögum og rakstri og endaliga so góða skúling sum gjørligt, hava vit sett eina nýggja aliumsiting á stovn — Aliráðið.

Vit vóna, at innan alt ov langa tíð er útflutningsvirðið av aldm fiski farið upp um milliárdina, og tá munar veruliga í búskaparstöðu okkara í uttanlandsskuldini.

13 smolt- og aliloyvi, harav 5 lógu frá undanfarna samgongu, eru givin, og vónandi eru nú árin- og aðrar »kanningar komnar so mikið áleiðis, at vit kunnu fara nakað skjótari fram í útyggingini, men hetta er torført óki at umsita; politiska trýstið er sera stórt, tí grav-gangurin eftir loyvvum er stórur.

Vert er at minna á, at hetta er initiativ, sum hitt almenna vardi og framaldi í 12 ár, áðrenn tað nú aftur fekk privatan áhuga, so teir, sum so harðliga hava stríðst ímóti almenna initiativi og samanrenning millum alment og privat fyrirkastsemi, áttu heldur at tikið fyrirmynd í hesum dømi.

19 skip í skipabyggingætlanini

Samtykta skipabyggingætlanin fevndi um 19 skip, og ljóðar hetta talið stórt í einum flota, sum framman-

undan er ov stórur til okkara leiðir.

Tað hevur heldur ikki skortað upp á atfinningar um hetta, og hava framstandandi vinnulivsmenn, solumenn og politikarar framt ein lemjandi kritikk av hesum. Tað er tí vert at umrøða hesa ætlan nærri.

Skal fyrstur viðganga, at sammett bert við uttanlandsskuld okkara og löguvirksemið annars er ætlanin upp á 1260 mió. kr. óforsvarliga høg, og vóru lögurnar framdar til okkara botnfiskasløg, var hon ørvitsskapur, men júst tí hon er »alternativ« í verandi mynstrinum og við einum undantaki nýskapandi, hildu vit okkum ikki hava ráð til at lata vera.

Fimtan av hesum sáttmálum eru gjørdir, og kemur helst onkur afturat.

Talan er um 6 svartkjafta/djúpvatnstrolarar, harav 4 eru verksmiðjuskip, 4 rækjutrolarar, 1 skeljatrólari, 4 frystilínubátar til svartkalva og 1 djúpvatnsfeskiskatrolara í býti fyrri meðalvatnstrolara.

Kenni meg sannferdan um, at hetta stig, so vágiligt tað tykist, er á rætta leið.

Størsta áhuga eiga svartkjaftaskipini, og er hetta mest spennandi. Stuttu royndin hjá Andriasi í Hvannasundi bendi tó á, at tiltakið kann hepnast. Verður so, sá teir helst eisini beint, ið mæltu til at varðveita Reynsatind í flotanum.

Rækjubátarnir skuldu eftir royndunum hjá teim størstu rækjutrolarunum kunna greitt skyldur sínar, og skeljatrólarnir er spennandi nýhugsan, sum feroingar vóru fyrstir við, men har norðmenn sum vant longu er farnir langt framum.

Frystilínubátarnir skulu troyta óbroyttar kvotur uttan fyrri fiskimarkið, men teir eru tíværri vørðnir alt ov dýrir.

Umframt hesi skip koma mong onnur í býti fyrri verandi, og fer soleiðis fram ein verulig endurnýgging. Hartil er átrokandi við eina rationalisering og nútíðargærd av útróðrarflotanum, so einhvør skilir, at her er torført at fremja eina hóskaði lögustýring, sum kann forða fyrri at bogin brenur.

Men latið nú hesa ætlan standa sína roynd, so kunnu vit ímeðan royna at tynna nakað í royndini á grunnnum vatni og meðalvatni á heimaleiðunum og troka nakað av orku út á djúpra vatnið. Her kann sjálvandi eisini gerast trongt, men enn eru við óki, sum eru heilt óroynd.

Virðisøking innan idnaðin

Í idnaðarútyggingini verður dentur lagdur á virðisøking av verandi ráveru og útflutningsveru. Vit lögdu í valstriðnum dent á, at nýggjur sölupolitikur var átrokandi neyðugur, og tað tókstist sum hetta krav fekk undirtøku í sölulíði okkara. Vit hava hoyrt um umskipan av soleiðildum, setan av seljarum, fjeltáttan av vøruútbøðnum, ja, eina strukturbroyting í heila tikið, men nú í seinastuni hava vit fingið óhugnaligar fráboðanir, sum kundu bent á, at partur av hesum var ein »charmouffensivur«, ið skapti kyrrindir at búga seg út til eitt enn fastari kvørkratak á verandi framleiðsluvirki. Her mugu vit vera á varðhaldi og beinanvegin fyrirbygja hesi monopolisering, tí eydnast hon,

fáa vit aftur eina køvandi dýnu á tær nýggju framleiðslur, tað er so avgerandi at selja og selja fyrri munandi pening.

Vinna, ið gevur okkum trupulleikar og setir stór krav til landskassans orku vegna effektivar vøðhalds-bindingar er farmaskipavinna, ivasamt er um vit varðveita øll skipini, sum nú eru í flotanum, men vit mugu so verja borg sum frægast, tí vit eru samdir við undanfarna samgongu, sum tók stórliga til á hesum øki, at vinnan er eitt náttúrligt »alternativ« hjá sjófarandi tjóð sum hini feroysku.

Búskaparliga støðan eitt sindur bjartari

Ráðleggjandi nevnd forsætismálaráðsins hevur enn einaferð latið álitið úr hondum. Hetta metir um búskaparligu støðu Føroya og eru metingarnar stórt sæð tær somu, sum árin frammanundan.

Ein nærlesing sýnir tó, at tær eru eitt ánlisi bjartari, tá orðalagið er knappliga so hvast og bersøgið, sum undanfarna ár. Eisini viðganga teir, at vøksturin í uttanlandsskuld einans gjørdist helvtina av tí, teir spáðu fyrri ári síðani, men meta teir batan fyribils at vera.

Eg eri samdur í meginpartinum av tí, teir bera fram og líti ógvuliga álvarsamt at støðuni, men meting mín er kortini meira fjeltáttá enn teirra og hómi eg mangar glottar frammanfyri, sum kunnu hjálpa, duga vit at stýra.

Men enn tørvar okkum tyðandi amboð at stýra við.

Landsbankin er ikki komin at virka, og tí er torført at samskipa lántøkurnar uttanlands, nú tilboðini eru so mong.

Bílig valutalan ígjøgnum bankar, kredittfelagslán, pensiónskassalán, rakstrarlán, figging av avgjaldssáttmálum, verukredittir og eitt óteljandi tal av møguleikum afturat.

Hetta má undir stýring eins væl og allar privatar og kommunalar lögur mugu sita í einum samleðum karmi. Rentan heima má undir stýring, so hon samsvarar støðinum uttanum okkum. Tað, at vinnulívið letur eina 5-6% í ovurrentu fyrri rakstrarlán samstundis sum hitt almenna letur stuðul, er ein beinleiðis peningastreymur frá tí almenna inn í bankakassarnar, so her er ríviliga afturtikin tann meirskattur, vit hildu bankarnar orka at rinda.

Peningastovrnarnir hava allir havt aðalfund nýliga, og fullu í ársfrágreiðing teirra mong og skilagóð orð um samfelagsviðurskipti. Somu orð um yvirvirksemi, tørv á arbeiðsmegi, ovurilögur og tørvandi samskipan, slíkt skulu hesir stovnar meta um, og teir eiga at kenna sær meðabyrgd av hesum og gera tað helst, men mær tykir órðini hesaferð ikki sørt atøk farisearans, tá vit vita, at teir sjálvir kynda væl undir ketilin, sum ovurhitar byggivirksemið, tá vit vita, at teir av kapping um 200 milliónir av innskotskapitali lata vinnuliv og borgara knógva undir eina óblúgvri rentu, sum undir galdandi umstøðum næstan kann verða kallað blóðsúgvarenta.

Tá vit so samstundis vita, at bert ein av peningastovnunum í fjør hevði ein vøkstur í umsitingarútreiðslum uppá 19%, so smakkar tosið um sparsemi hjá øðrum eitt sindur lægið.

Ein glotti er í kappingini millum peningastovrnarnar, og er tað, at teir fara at siggja, at ein skilagóð samvirkning við ein landsbanka, sum veitir tann neyðuga likviditet, avmarkar henda tað neyðugt er, tryggjar javnt kappingarstöði í rentu, og annars leiðir og samskipar peningastreymin út og inn í okkara samfelag, er rætta leiðin fram.

Í tjaki okkara um skipailögurnar hevur ein av útflutningsinntøkum okkara smáfirtin vist á, at eingin hevði spurt teir til ráðs.

Vitandi hvørjar metingar teir høvdu um møguleikarnar fyrri at selja blálongu, kongafisk, longu, sporl, háv, rogn, livur, posteir, svartkjaft, laks, sil, krækling og royktar vøru ella meirviðgjørðar vøru, er tað ikki lítið nasadjartv at vera firtin um, at eingin spurdi.

Orsøkin mundi vera at blivu tey ráðini fylgd, so fastfrysti og konserveraði ein samfelagið, vinnumynstrið, vøruúrvalið og takið teir hava á framleiðsluvirkjunum.

Útjavningargjald á orkuna

Ráðgevari nevndin bendir í áliti sínum á, at lækkandi orkuprisirnir goyma ein vanda fyrri, at meðvitið um orkusparing minkar í vinnulívi og hjá einstaklinginum. Hesum eri eg samdur í, og fylgjan verður ein nýtsla, sum kemur at sviða, tá orkuprisirnir fara upp aftur, tað gera teir heilt vist um stutta tíð. Tí er vert at hugsa um at áleggja orkunum eitt útjavningargjald, sum kann verða tikið av, tá prisirnir hækka aftur.

Framhald á síðu 19